

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. An existentia Dei sit per se nota, vel debeat, aut possit demonstrari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

pernaturalis; quamvis enim utatur revelationibus tanquam præmissis: tamen ex his per naturæ vires conclusiones suas deducit, non minus, ac aliæ scientiæ: & potest hæreticus eandem veritatem Theologicam inferre ex præmissis naturalibus, quam catholicus ex supernaturalibus infert. Sic non minus hæreticus, quam catholicus facere potest hunc syllogismum: *Omnis homo est judicandus à Christo: sed Adamus est homo: ergo est judicandus à Christo*: quamvis in hæretico præmissa sint tantum naturales, in catholico autem supernaturales actus fidei, & conclusio, si tantum est actus elicitus Theologiæ, non autem habitus fidei (nam etiam hunc, uti & prudentiam supernaturalem, quandoque discursus elicere posse, multi nobiscum in Tractatu de Fide sentiunt) in uno, sicut in altero est tantum naturalis. Si quis tamen veram Theologiam ob principia, vel præmissas supernaturales aliunde assumptas, dicat esse extrinsecè supernaturalem, rectè dicet, & ad mentem D. Dionysii de *Divinis nominibus* c. 2.

Definitur autem Theologia Scholastica, aut describitur saltem non malè ab Esparza in *proemio* a. 3. *Disciplina de DEO promovens principia fidei scientifico naturalis rationis processu*. Quia scilicet assumptis principiis fidei, vel certè eorum uno, & altera veritate naturaliter evidente conclusiones suas infert. Ex quibus etiam patet, Theologiam esse argumentativam, utilèmq; fidelibus corroborandis, & confutandis hæreticis, qua de re S. Aug. l. 2. de *doctr. Christiana* c. 31. sic habet: *Disputationis disciplina ad omnia genera questionum, quæ in literis sanctis sunt, penetranda, & dissolvenda plurimum valet: tantum ibi cavenda est libido rixandi, & puerilis quedam ostentatio decipiendi adversarium*. Hæc ex Prolegomenis Theologicis obiter tetigisse sufficiat: nec pluribus opus esse videtur, cum alia leviora vel ex iis, quæ de Prolegomenis Logicæ in aditu Philosophiæ tradi solent, faciliè intelligenda, vel in ipso Operis decursu pro varia occasione hinc inde suis locis sint inferenda. Quare ad scopum primum, DEInempe considerationem accedimus.

DISPUTATIO I.

De Essentia & Existentia DEI.

4. **D**iscutiemus hac Disputatione, an DEUS sit, quid sit, & qualis sit: sed omnia tantum pro humanæ rationis modulo, quæ utique tanta mysteria necdum capere perfectè potest, donec ea revelata facie intueatur. Quæremus autem primò, an DEUS sit, seu existat, non animo dubitandi, quod flagitium foret, sed animo dubitantes, seu Atheos, sive occultos, sive manifestos convincendi, quod est virtutis. Quanquam autem circa entia alia primò soleat quæri, quid sint, & tum primum, an sint, sive existant; tamen vice versa prius de Existentia DEI, & postea de ejus quidditate Theologi inquirunt, & rectè: nam aliorum essentia saltem logicè prior est ad exi-

stentiam: at DEI Essentia est ipsissima ejusdem Existentia: citius insupernaturali lumine discimus, DEUM existere, quam cognoscimus, in quo Essentia ejus sit statuenda. Certè adhuc quanam definitio DEO competat, disceptatur. Quare & nos prius de existentia Dei, sive de demonstratione ejusdem existentia Divinæ, & tum primum de ejus definitione agemus.

QUESTIO I.

De Existentia DEI, sive de ejus Demonstratione.

ARTICULUS I.

An Existentia DEI sit per se nota, vel debeat, & possit demonstrari.

5. **D**ico. Existentia DEI est per se nota quoad se, non autem quoad nos. Ita S. Thomas 1. p. q. 2. a. 1. in corp. cum Thomistis, & Scotis cum Scotistis, ac alii communissimè contra Albertum, Ægidium, & alios quosdam relatos à Vasquez tom. 1. in 1. p. disp. 9. c. 1. Notum per se quoad se est illud ex Angelico, cujus prædicatum includitur in ratione subjecti e. g. animal in homine; nam animal includitur in ratione hominis; unde, qui perfectè penetrat, quid sit homo, statim per ipsam termini hujus cognitionem cognoscit esse animal, & rapitur ad assensum, quod sit animal; & tali ista propositio: *homo est animal*: est per se nota, etiam quoad ipsum; quare, cum existentia involvatur in essentia DEI, & significetur etiam nomine DEUS (nam DEUS definitur vel per terminos *Ens à se*, hoc est existens à se, vel per terminos *Cumulus omnium perfectionum*, inter quas utique etiam est existentia, vel per alios æquivalentes, qui existentiam formaliter quacunque tandem ratione dicunt) existentia DEI, sive hæc propositio: *DEUS existit*: est nota per se.

6. At quia nos non statim hos terminos ita penetramus, ut statim intelligamus absque omni prævio discursu, includi in iis existentiam, & quidem actualiter seu exercitè existentem: quia etiam audita propositione: *Deus existit*: non rapimur ad assensum, sicut audita ista: *Totum est majus sua parte*: sed ex aliis argumentis debet nobis Deus existens innotescere (id quod constat experientiâ tam doctorum, quam indoctorum, qui negant, se apprehendendo Deum statim rapi ad affirmandum eum existere) hinc existentia Dei, seu propositio hæc: *Deus existit*: non est per se nota quoad nos. Ex quo facile inferitur, Deum debere aliunde innotescere, vel demonstrari.

7. Dico 2. Deus potest demonstrari. Ita Theologi omnes præter aliquos fortè Nominales, quos citat tacito nomine Pererius disp. 16. in c. 1. ep. ad Rom. eorumque sententiam ait repudiandam, ac explodendam. Gormaz autem de DEO n. 8. nominat Petrum Alliaccensem, Bassolum, & Majorem: putatque cum aliis, quos citat n. 6, quibusque jungendus Esparza l. 1. de DEO q. 2. a. 2. § 3. esse de fide, quod DEUS ex creati-

creaturis saltem moraliter demonstrari possit, Angelicus autem l. 1. contra gentil. c. 12. in 1. argum. oppositam nostræ sententiam vocat errorem, & in corp. falsitatem. Et sanè testimonia Scripturarum sunt valde efficacia. Sic Sapientie 13. v. 1. dicitur *Vani autem sunt omnes homines, in quibus non subest scientia DEI* & paulò post: v. 5. *Amagnitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter poterit Creator horum videri.* ad Rom. 1. v. 19. *Quia quod notum est DEI, manifestum est illis; DEUS enim illis manifestavit; invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur; sempiterna quoque ejus virtus, & Divinitas, ita, ut sint inexcusabiles.*

8. Jam sic: posse DEUM videri, manifestum esse, ejus virtutem, ac Divinitatem intellectam conspici, eum ignorantes esse inexcusabiles, & quidem non quomodocunque (quia ad hoc sufficeret evidens credibilitas) sed quia noluerunt intellecta conspiciere, hæc, inquam, non significant tantum aliquam probabilitatem; sed evidentiam. Consentunt Patres; nam S. Hieron. in superiorem textum S. Pauli ad Rom. 1. v. 20. ait: *Tam evidenter intellecta sunt, ut conspecta dicantur.* S. Maximus Confessor *æconomiæ* centuria 3. c. 8. *Conspicua namque creatura claram præbet notitiam, quod sit Conditor, at non qualis sit.* Alii autem Patres passim dicunt, DEUM nesciri non posse. Tandem demonstrationes DEI tam ex principiis moralibus, quam ex physicis, desumptæ, quæ vel ex Philosophia sunt omnibus notæ, tales sunt, ut nemo nisi stultus, aut infirmitate malus eas ausit negare.

9. Ob. 1. contra 1. Conclusionem ejusque primam partem. Notum, & cognitum sunt idem: atqui nulla propositio est per se, seu se sola cognita (quippe ad hanc denominationem requiritur necessariò intellectus cognoscens) ergo nulla est per se nota. Confirmatur: Si illa propositio est per se nota, quæ ritè penetrata necessitat aliquem intellectum ad assensum, omnis propositio erit per se nota; cum omnis suo modo necessitet intellectum Divinum: sed hoc est nimium: ergo: Resp. dist. maj. notum actu, & cognitum actu sunt idem. conc. maj. notum potentia & cognitum actu. neg. maj. & distincta proportionaliter min. neg. conseq. In definitionibus vel etiam descriptionibus verba non semper significant actum, sed tantum potentiam, ut notum vel ex definitione Termini Logici.

10. Ad confir. om. quòd omnis propositio seu omnis veritas sit per se nota DEO, qui necessitatus est ad cognoscendam omnem veritatem, si præsertim prædicatum involvatur in ratione subjecti, ne fiat nova quaestio de nomine. Quando autem simpliciter dicitur propositio per se nota, communiter intelligitur respectu creaturæ, seu quæ necessitat intellectum creatum, præcisè penetratis ritè terminis, qualiter eum non necessitat omnis propositio, etiam si prædicatum sit de ratione subjecti; quia non omnem talem propositionem, præsertim si sit de altissimis rebus supernaturalibus, penetrat intellectus creatus. Si tamen velis dicere, quamvis talem propositionem esse notam per se quoad se, nil absurdi dices, modò prædica-

tum sit de ratione subjecti, & non tantum aliquid accidentaliter, vel per connexionem ei conveniens. In forma neg. maj. quia hæc & nunc per notum per se intelligitur notum intellectui creato. vel disting. erit nota quoad se, seu etiam quoad DEUM, si prædicatum sit de ratione subjecti. conc. maj. quoad nos, seu intellectum creatum. neg. maj. &c.

11. Ob. 2. Juxta nos omnis definitio cuiuscunque rei esset per se nota; quia semper prædicatum est de ratione subjecti: hoc est nimium: ergo. Confir. Sequeretur, quòd etiam hæc propositio: *DEUS est Trinus*: esset per se nota: hoc est incredibile: ergo. Resp. neg. mi. Quando autem aliqui oppositum dicunt, sermo ipse est de noto non quoad se tantum, sed quoad nos. Ad confir. Godoy & eo teste Thomista conc. ma. negant mi. ego dist. ma. sequeretur, quòd ea propositio esset per se nota, si Personæ sunt de essentia Divinitatis. conc. ma. secus neg. ma. & dist. proportionaliter mi. neg. conseq. an autem Personæ sint de essentia DEI, an non, hæc non est locus disputandi.

12. Ob. 3. contra 2. partem conclusionis primæ. Illud est notum per se etiam nobis, cujus notitia naturaliter nobis inest: ita inest notitia de existentia DEI, ut docet S. Damascenus apud S. Thomam citatum n. 5. & passim alii Patres: ergo. Confir. 1. Prima veritas debet esse maxime cognoscibilis à nobis: ergo debet esse nota per se etiam nobis: sed prima veritas est DEUS: ergo. Confir. 2. Sicut DEUS ut summa bonitas communicat se creaturis immediate physice per creationem, ita ut summa veritas se communicat iisdem immediate per cognitionem immediatam sui: sed hoc est se reddere notum per se etiam quoad nos: ergo. Resp. neg. ma. Cognitio alicujus rei etiam tunc dicitur nobis esse naturalis, vel naturaliter inesse, quando à natura instigamur ad eam comparandam, & ab ipsa natura principium aliquod ejus habemus, ex quo illam facillimè inferimus, sicut habemus respectu existentia DEI, quam ex nobis, & magis ex universa natura creata facillimè inferimus. Unde quidam non malè dicunt, hanc DEI cognitionem esse nobis naturaliter insitam non in se, sed in radice.

13. S. Thomas cit. n. 5. ad 1. ait: naturaliter nos DEUM cognoscere confusè sub prædicato quidem re ipsa convertibili cum DEO, quin tamen cognoscamus illud esse convertibile: e. g. sub ratione beatitudinis nostræ, quam tamen non omnes agnoverunt in DEO statuendam. Ad primam confir. neg. ant. DEUS est prima veritas in essendo & in cognoscendo: sed tamen nos prius cognoscimus nos ipsos & creaturas, atque ex his primùm inferimus DEUM dari. Unde prius cognoscimus aliquas veritates secundas, scilicet creaturas, vel etiam prima principia creata. Ad secundam confir. neg. ma. cum enim DEUS liber sit ad comunicandum se pro libitu per utramque hanc viam, potuit se unà communicare immediate, alterà mediata: & hoc fecit. Sic etiam se comunicavit tantum, & non amplius pro libitu suo.

14. Ob. 4. Est per se notum quoad nos, quòd debeamus DEUM colere: ergo etiam, quòd

quòd DEUS debeat existere; nam hoc includitur in priori: ergo, Confir. Natura nos incitat ad colendum, & invocandum aliquem DEUM: ergo etiam ad eum cognoscendum. Resp. dist. ant. est per se notum, quòd absolute debeamus DEUM colere. neg. ant. quòd conditionate, si DEUS existat. conc. ant. & neg. consequ. Eodem modo est per se notum, quòd debeamus Superiorem revereri, si existat: non autem est per se notum, quòd existat. Ad confir. conc. totum; hoc enim plus non probat, quam naturalem nobis aliquomodo esse cognitionem DEI, scilicet ut explicatum est n. 12. Potest etiam responderi, naturam nos tantum incitare ex suppositione, quòd detur DEUS, non autem antecederet ad hanc hypothesein Reliqua, quæ hic possent objici, dabimus infra, quando de demonstratione DEI quasi à priori.

15. Ob. 5. contra 2. conclusionem. Verba: *videri, manifestum esse* &c. non semper significant in Scripturis evidentiam; ergo nostra probatio non subsistit. Confir. Si potest dici, quòd illa verba significant evidentiam, potest etiam dici, quòd significant existentiam DEI esse notam per se: hoc non admittimus: ergo. Resp. om. ant. neg. consequ. Si quibusdam in locis similia verba non significant evidentiam, idem id contingere debet; quia vel alius Scripturæ locus, vel traditio, aut definitio Ecclesiæ, vel ratio manifesta, aut communis interpretatio obstat; alias enim ex regula S. Augustini Scriptura accipienda est in sensu, quantum potest, proprio: nil autem tale obstat, quin verba à nobis adducta, sumantur de visione evidenti (non corporali) sed intellectuali. Ad confir. neg. ma. DEUS dicitur quidem videri, sed procul, ut habetur *Jobi 36. v. 25.* ex quo rectè Gaspar Sanchez & Gormaz de DEO n. 49. inferunt, de notari visionem adhuc obscuram, & per effectus.

16. Ob. 6. Existencia DEI potest credi: ergo non potest demonstrari. prob. consequ. fides & evidentia de eodem objecto non stant simul: ergo, Resp. Quidam negant ant. & volunt, existentiam DEI esse potius aliquod præambulum ad fidem, quam articulum fidei: alii probabilius negant consequ. quamvis enim non possint juxta quosdam simul stare in eodem actu scientia, & fides (quod multi alij negant) non tamen repugnat, quòd minus stent simul, vel saltem successive in eodem intellectu duo actus, unus fidei, alter scientiæ; nec enim obstat actui fidei, si objectum ejus materiale sit ex alia ratione, per alium actum tacta, evidens (quidquid sit de objecto formali) nam tamen est liber ad assentiendum etiam ex motivo inevidenti. Certè in Scripturis plura revelantur ratione naturali evidentia e.g. quòd omnes homines moriantur: quòd cæci non videant: quòd aquæ decurrant ad mare &c. nec ista DEUS otiose revelat, sed, ut credantur.

ARTICULUS II.

An DEUS possit ignorari.

17. Dico. DEUS invincibiliter ignorari non potest saltem diutius ab

homine rationis capace. Hoc ad minimum supponit S. Thomas 1. 2. q. 89. a. 6. ubi docet, cum originali peccato non posse dari culpam tantum venialem, eò quòd puer habens annos discretionis statim teneatur se convertere ad suum finem, seu DEUM. Eandem assertionem tradunt Granadus in 1. p. tr. 1. disp. 1. sec. 3. & plures ab eo n. 12. citati. item Lyranus, Abulensis, Vasquez, Card. Lugo disp. 5. de Incarn. sec. 6. n. 107. Amicus, Valentia, Coninck, & alij præsertim Recentiores communiter contra Arriagam & alios paucos, videnturque desumi ex Scripturis dicentibus de DEO *Jobi 36. v. 25. Omnes homines vident eum, unusquisque intuetur procul*: quod licet non debeat accipi de iis, qui rationis usum non habent (sicut nec debent accipi de his præcepta in Scripturis contenta) tamen debet intelligi de habentibus usum rationis, & oculos non claudentibus, sicut scilicet videtur sol ab omnibus.

18. SS. Patres etiam nostram sententiam adstruunt: Sic S. Cyprianus l. de idolorum vanitate ait: *Hæc est summa delicti, nolle agnoscere, quem ignorare non possis.* Tertull. l. de spectacul. c. 2. ait: *Nemo negat, quia nemo ignorat, quod ultro natura suggerit, DEUM esse universitatis conditorem.* S. August. tract. 106. in Joan. *Hæc est enim vis vera Divinitatis, ut creatura rationali jam ratione utenti non omnino, ac penitus possit abscondi.* Idem in psal. 74. de DEO ait: *Qui ubique secretus est, ubique publicus, quem nulli licet, ut est cognoscere, & quem nemo permittitur ignorare.* S. Hieron. vel, ut alij volunt, quidam Philippus in *Jobi 36. v. 25.* ait. *Nullus tamen est, qui se abscondat à calore ejus: & ideo unusquisque mortali, licet de longè, sentit, & intelligit DEUM.* plura vide apud Granadum loc. cit. & Fasolum in 1. p. tom. 1. q. 2. a. 2. n. 9. & seqq.

19. Probatur conclusio ratione. Homo quivis, si pervenit ad usum rationis, agnoscit brevè aliquid esse bonum, & faciendum, aliud esse malum, & vitandum: item habet remorsum conscientie ob malefacta: ergo debet agnoscere aliquam supremam regulam honestatis, itemque aliquem legislatorem supremum, & vindicem mali: ergo jam sub aliquo prædicato agnoscit DEUM, quod solum petimus; nec enim volumus, DEUM statim sub omni prædicato debere agnosci à quovis. Quamvis autem existimem, DEUM etiam sub ratione conditoris universi, saltem vix ab aliquibus, certè non diu, invincibiliter ignorari posse, quòd hæc notitia de DEO, imò etiam major de eo, tanquam remuneratore superno necessaria sit ad salutem, & DEUS facientibus, quod est in se, non neget ita necessaria: tamen istud hîc & nunc ad hanc conclusionem defendendam non est necesse asserere. Antec. prob. experientia universalissimâ, & ex eo, quòd prima juris naturalis principia diu saltem ignorari non possint, ut iterum experientia monstrat.

20. Confirmatur. Synteresis aut conscientia vel natura humana, aut lumen rationis hominem saltem movet, ut dubitet, an non sit DEUS dominus omnium, vindex malorum &c. Jam vel talis dubitans ulterius inquirat, & agnos-